

Suomen kansalliset sitoumukset Maailman humanitaarisessa huippukokouksessa

23.–24.5.2016, Istanbul, Turkki

Suomi antaa tukensa YK:n pääsihteerin "One Humanity: Shared Responsibility"-raportin ja siihen liittyvän toimintaohjelman ehdotuksille ja näkemyksille.

Suomi on sitoutunut myötävaikuttamaan Maailman humanitaarisen huippukokouksen onnistumisen puolesta ja edistämään YK:n pääsihteerin esittämiä ydinsitoumuksia (Core Commitments). Niiden ohella Suomi on valmistellut joukon kansallisia sitoumuksia, jotka on kirjattu tähän asiakirjaan.

1. Globaali johtajuus konfliktien ennaltaehkäisemiseksi ja lopettamiseksi

Konfliktien ennaltaehkäiseminen ja niiden rauhanomainen ratkaiseminen ovat ratkaisevia tekijöitä kun pyritään humanitaaristen tarpeiden vähentämiseen, ihmishenkien pelastamiseen ja kriisien aiheuttamien taloudellisten ja sosiaalisten menetyksien estämiseen. Konfliktien ennaltaehkäiseminen poliittisten ratkaisujen kautta on keskeinen osa vastuutamme ihmiskuntaa kohtaan.

Tässä yhteydessä Suomi sitoutuu seuraavaan:

1.1 Suomi, joka toimii Turkin kanssa YK:n rauhanvälityksen ystäväryhmän puheenjohtajana, sitoutuu lisäämään rauhanvälityspyrkimysten näkyvyyttä ja tuomaan rauhanvälityksen YK:n rauhantyön keskiöön. Ystäväryhmän työn kautta Suomi pyrkii vahvistamaan rauhanvälityksen normatiivista perustaa ja lisäämään YK:n kykyä tukea rauhanvälitystä. Suomi toteuttaa, yhdistää ja jakaa konfliktinestoa koskevia hyviä käytäntöjä ja siitä saatuja oppeja.

1.2 Suomi vahvistaa konfliktien ennaltaehkäisemiseen, rauhanvälitykseen ja niiden rauhanomaiseen ratkaisemiseen liittyviä pyrkimyksiä edistämällä laaja-alaista lähestymistapaa, jossa kaikki asianomaiset toimijat voivat osallistua ja olla mukana rauhanprosessissa. Samalla erityisesti varmistetaan, että naisilla on mahdollisuus aktiiviseen ja mielekkääseen osallistumiseen. Eri toimijoiden voimaannuttamiseksi ja niiden välisen yhteistyön ja koordinaation parantamiseksi Suomi toimii kolmannen kansallisia dialogeja ja rauhanvälitysprosesseja käsittelevän konferenssin isäntänä vuonna 2017.

1.3 Suomi sitoutuu puuttumaan konfliktien juurisyihin ja toimimaan haurauden vähentämiseksi. Suomi kannustaa kansainvälisiä kehityskumppaneitaan, mukaan lukien kansainvälisiä rahoituslaitoksia, jatkamaan paneutumista konfliktien juurisyihin ja lisäämään työtä hauraisissa ja konflikteista kärsivissä maissa.

1.4 Naisilla on keskeinen rooli kestävän rauhan saavuttamisessa. Suomi on sitoutunut edistämään aktiivisesti YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa 1325 ja päivittämään sitä koskevan kansallisen 1325-toimintaohjelmansa. Suomi tukee kumppanimaita ja alueellisia järjestöjä 1325-päätöslauselman ja Naiset, rauha ja turvallisuus-agendan edistämiseksi ja sitä koskevien kansallisten ohjelmien kehittämisessä.

1.5 Suomi edistää sukupuolten tasa-arvon huomioon ottavaa lähestymistapaa luonnonvarojen hallinnassa rauhanrakentamisen yhteydessä ja tukee aihetta koskevaa pilottihanketta. Hanke pyrkii tunnistamaan ja tukemaan sellaisia luonnonvarojen hallintakäytäntöjä, jotka voimaannuttavat naisia ja auttavat rauhanrakentamisessa ja konfliktien jälkeisissä toipumisprosesseissa. Maakohtaisten pilottihankkeiden tulokset kootaan työkalupakiksi palvelemaan YK:n maatiimejä, kansainvälisiä järjestöjä ja kansallisia toimijoita.

1.6. Suomi edistää Pohjoismaiden naisrauhanvälittäjien verkosto -aloitetta ja vuorovaikutusta ja yhteistyötä pohjoismaisten naisrauhanvälittäjien ja muiden maiden ja alueiden naisrauhanvälittäjien välillä. Suomi jatkaa YK:n sukupuolta ja laaja-alaista rauhanvälitystä koskevan korkean tason seminaarisarjan (Seminar on Gender and Inclusive Mediation) tukemista.

1.7 Suomi sitoutuu jatkamaan tukeaan humanitaarisille miinatoimintaohjelmille, joiden tavoitteena on raivata sotien räjähtämättömiä jäänteitä (ERW) tarjoamalla tietoa ja teknistä, taloudellista ja materiaalista apua kaikenlaisten räjähtävien materiaalien paikantamiseksi, poistamiseksi, tuhoamiseksi ja saattamiseksi muulla tavoin toimintakyvyttömiksi.

1.8 Suomi on kansainvälisen asekauppasopimuksen (ATT) osapuoli ja yhtenä sopimuksen

varapuheenjohtajista edistää maailmanlaajuisia sopimukseen liittymistä.

2. Ihmiskuntaa turvaavien normien ylläpitäminen

Vakavat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden loukkaukset ja väärinkäytökset jatkuvat maailmassa hälyttävällä tasolla. Siviilejä tapetaan sodissa päivittäin tietoisesti tai summittaisesti. Siksi valtioiden on pikaisesti sitouduttava uudelleen noudattamaan ja puolustamaan ihmiskuntaa suojaavia sääntöjä.

Tässä yhteydessä Suomi sitoutuu seuraavaan:

2.1 Suomi sitoutuu edelleen kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden, pakolaisoikeuden, humanitaarisen tilan ja siviilien suojelun edistämiseen ja noudattamiseen.

2.2 Suomi sitoutuu antamaan humanitaarista apua ainoastaan tarpeisiin, ei poliittisiin, sotilaallisiin tai taloudellisiin vaikuttimiin perustuen.

2.3 Suomi sitoutuu ryhtymään konkreettisiin toimiin sen varmistamiseksi, että kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten tekijät saadaan vastuuseen, esimerkiksi tukemalla kansainvälistä rikostuomioistuinta ja kansainvälistä Justice Rapid Response -yhteistyömekanismia.

2.4 Suomi sitoutuu osallistumaan rakentavasti ja aktiivisesti hallitustenväliseen prosessiin Punaisen Ristin 32. kansainvälisen konferenssin 2. päätöslauselman mukaisesti. Päätöslauselma koskee uuden kansainvälisen mekanismin perustamista humanitaarisen oikeuden noudattamisen vahvistamiseksi.

2.5 Suomi tukee vapautensa menettäneitä henkilöitä turvaavan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vahvistamista.

2.6. Suomi sitoutuu vahvistamaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamista koulutuksen ja viestinnän avulla.

2.7. Suomi jatkaa aktiivista työtä turvapaikkajärjestelmän ja palauttamiskiellon periaatteen ylläpitämiseksi. Suomi tukee sellaisten kansallisten, alueellisten ja kansainvälisten lakien ratifiointia ja viitekehysten hyväksymistä, jotka turvaavat ja parantavat pakolaisten ja maan sisällä siirtymään joutuneiden henkilöiden suojelua, sekä näiden tehostettua täytäntöönpanoa. Niihin kuuluvat esimerkiksi vuoden 1951 Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus ja vuoden 1967 Afrikan Unionin maan sisällä siirtymään joutuneiden henkilöiden suojelua ja auttamista koskeva sopimuksen (Kampalan konventio) pöytäkirja tai maan sisällä siirtymään joutuneita henkilöitä koskevat kansainväliset suuntaviivat.

3. Ketään ei unohdeta

Humanitaarinen suojele on kohdistettava erityisesti niihin, jotka ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa ja jotka tarvitsevat eniten tukea. On tartuttava pakkomuuton syihin, tuettava pakolaisia ja siirtolaisia, panostettava koulutukseen ja terveyteen, tehtävä töitä seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan poistamiseksi ja lisättävä naisten vaikutusvaltaa konflikteissa. Konflikteista kärsivissä yhteisöissä syrjäytyneimmän ryhmän muodostavat vammaiset. On varmistettava, että he saavat apua ja pääsevät mukaan humanitaarista apua koskevaan päätöksentekoon.

Tässä yhteydessä Suomi sitoutuu seuraavaan:

3.1 Suomi jatkaa taloudellista tukeaan YK:n humanitaarisille järjestöille, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainväliselle liikkeelle ja suomalaisille kansalaisjärjestöille, jotka toimivat pakolaisten ja evakkojen hyväksi.

3.2 Suomi kannattaa vammaisten henkilöiden oikeuksia humanitaarisessa avussa koskevaa julistusta (Charter on Inclusion of Persons with Disabilities into Humanitarian Action) ja sitoutuu täysin sen täytäntöönpanoon. Suomi tukee maailmanlaajuisten normien ja ohjeiden kehittämistä ja täytäntöönpanoa, jotka koskevat vammaisten henkilöiden osallistamista humanitaarisessa toiminnassa. Ohjeilla pyritään kehittämään vammaisten tarpeiden ja oikeuksien huomioimista humanitaarisessa toiminnassa. Suomi on valmis antamaan asiantuntija-apua ja osallistumaan ohjeita kehittävään työ- tai ohjausryhmään. Lisäksi Suomi tukee kampanjointi- ja tietoisuudensisäämisohjelmien kehittämistä.

3.3 Suomi kannattaa vammaisten täysimääräistä ja mielekästä osallistumista humanitaarisen avustustoiminnan kaikkiin vaiheisiin. Suomi antaa edelleen taloudellista tukea vammaisten oikeuksia ja olosuhteita vahvistaville toimille. Erytystä huomiota kiinnitetään vammaisten naisten ja tyttöjen sekä muiden sellaisten henkilöiden vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen, jotka joutuvat helposti moniperusteisen syrjinnän kohteiksi.

3.4 Suomi sitoutuu lisäämään naisten vaikutusmahdollisuuksia humanitaarisen toiminnan johtajina ja muutoksen aikaansaajina ja tukee heidän mielekästä osallistumistaan kaikkien humanitaaristen toimien ja ohjelmien suunnitteluun, toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin.

3.5 Suomi edistää edelleen naisten ja nuorten tyttöjen universaalista pääsyä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien piiriin ja puuttuu seksuaaliseen ja sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan konflikteissa. YK:n tasa-arvojärjestö (UNWomen) ja YK:n väestörahoitus (UNFPA) ovat jatkossakin Suomen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita tällä alalla.

3.6 Suomi vaikuttaa aktiivisesti kansainvälisiin järjestöihin sen varmistamiseksi, että niiden ohjelmat vastaavat naisten ja tyttöjen sekä vammaisten tarpeita ja oikeuksia.

3.7 Suomi edellyttää, että Suomen rahoittamat humanitaariset järjestöt huomioivat toimintapolitiikoissaan ja operaatioissaan sukupuolten välisen tasa-arvon ja vammaisten oikeudet ja varmistavat, että humanitaariset ohjelmat vastaavat sukupuolten ja vammaisten tarpeisiin.

3.8 Suomi huolehtii siitä, että mahdolliset vammaisten osallistamiseen liittyvät puutteet tarkistetaan ja huomioidaan kansallista humanitaarisen avun linjausta päivitettäessä.

4. Avun antamisesta sen tarpeen poistamiseen

Humanitaarisia tarpeita voidaan vähentää kestävä kehityksen avulla. Kehitysyhteistyön keinoin olisi panostettava kriisien ja luonnononnettomuuksien ennaltaehkäisyyn, varautumiseen, varhaisvaroitukseen ja yhteisöjen selviytymiskyvyn kasvattamiseen. Tärkeää on myös vahvistaa kansallisia järjestelmiä, ei korvata niitä. Perinteinen "ensin kriisiapua ja sitten vasta kehitystä" -lähestymistapa ei sovi nykyisiin monimutkaisiin ja pitkäkestoisiin kriiseihin. Siksi humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön on paremmin täydennettävä toisiaan.

Tässä yhteydessä Suomi sitoutuu seuraavaan:

4.1 Suomi sitoutuu vähentämään ilmaston muutoksen ja luonnononnettomuusriskien vaikutuksia toimeenpanemalla johdonmukaisesti Kestävä kehityksen Agenda 2030, Pariisin ilmastopöytäkirjasta ja luonnononnettomuusriskien vähentämistä koskeva Sendain toimintakehystä 2015-2030.

4.2 Suomi tunnistaa, että pakolaisuus ja pakkomuutto ei ole vain humanitaarinen haaste, vaan monimuotoinen poliittinen ja taloudellinen kehityshaaste, joka vaatii kokonaisvaltaisia ratkaisuja. Suomi sitoutuu parantamaan kriisistä kärsivien ihmisten selviytymiskykyä, omavaraisuutta ja suojelua kriisin alkuvaiheesta lähtien.

4.3 Suomi sitoutuu edistämään humanitäärisen avun ja kehitysyhteistyön rahoituksen toisiaan täydentävyyttä. Suomi edistää kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun yhteisiä strategisia tilanneanalyysyjä, tarvearviointeja, suunnittelua, riskinhallintaa ja päätöksentekofoorumeja.

4.4 Suomi sitoutuu työskentelemään vastuunjakoa pakolaishysteriassa koskevan Global Compact-aloitteen edistämiseksi turvataksaan pakolaisten oikeudet.

4.5 Maailmanlaajuiseen terveysturvallisuusohjelmaan liittyen Suomi sitoutuu parantamaan kansainvälisen terveyssäännösten keskeisiä maakohtaisia valmiuksia. Maailmanlaajuisen terveysturvallisuusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi Suomi ja muut Pohjoismaat sitoutuvat yhdessä tukemaan kymmentä maata kansainväliseen terveyssäännösten liittyvien velvoitteidensa täyttämiseksi. Näihin kuuluvat myös kansallisten suunnitelmien laatiminen ja avustaminen niiden toimeenpanossa. Suomi tukee parhaillaan valmiuksien kehittämistä Tansaniassa ja Ukrainassa.

4.6 Suomi tukee Suomen ja Yhdysvaltojen johdolla laadittuja yhteisiä ulkopuolisia arviointeja, tarjoamalla teknistä ja taloudellista apua. Yhteistyössä mm. Maailman terveysjärjestön (WHO), Elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO), Maailman eläintautijärjestön (OIE), Maailmanpankin, asianomaisten maiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa Suomi johtaa usean osapuolen yhteenliittymää, jolla tuetaan maiden valmiuksien ulkopuolista arviointia maailmanlaajuisesti. Arvioinneissa pystytään tunnistamaan puutteet maiden varautumisessa ja sovittamaan maiden tarpeet avunantajien kiinnostukseen. Suomi korostaa kaikki uhkatekijät huomioon ottavan lähestymistavan tärkeyttä varautumisvalmiuksien kehittämisessä ja tarvetta monialaiseen ja useiden osapuolten väliseen yhteistyöhön terveysuhkien ehkäisyssä ja havaitsemisessa ja niihin vastaamisessa. Suomi on myös ilmoittautunut vapaaehtoiseksi omien tämän alan valmiuksiensa ulkopuoliseen arviointiin.

5. Humanitaarinen rahoitus: Ihmiskuntaan panostaminen

Humanitaaristen tarpeiden ja resurssien välistä kuilua on pyrittävä kuroma umpeen. Tätä voidaan edesauttaa parantamalla humanitaarisen toiminnan ja rahoituksen vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Resurssit tulee kohdistaa ja käyttää läpinäkyvästi ja resurssipohjaa tulee laajentaa. On myös edistettävä avunantajien yhtenäisiä raportointikäytäntöjä järjestöjen hallinnollisen työn helpottamiseksi.

5.1 Suomi suhtautuu myönteisesti avunantajien ja humanitaaristen järjestöjen väliseen sopimuksen (Grand Bargain), jota on muovattu korkean tason humanitaarisen avun rahoituspaneelin suositusten pohjalta. Siinä suurimmat avunantajat yhdessä järjestöjen kanssa ovat käyneet neuvotteluja muun muassa rahoituksen joustavuuden ja monivuotisuuden parantamiseksi sekä raportoinnin harmonisoimiseksi. Neuvotteluissa on pyritty löytämään ratkaisuja, joilla rahoitusvajetta voitaisiin kuroa umpeen vähentämällä humanitaarisia tarpeita, mobilisoimalla lisävaroja laajentamalla ja syventämällä resurssipohjaa, ja vahvistamalla humanitaarisen avun tehokkuutta.

5.2 Suomi jatkaa ennustettavan, monivuotisen, korvamerkitsemättömän ja joustavan humanitaarisen rahoituksen myöntämistä. Tällä toimintatavalla Suomi edistää humanitaarisen avun tehokkuutta, vaikuttavuutta, läpinäkyvyyttä ja tilivelvollisuutta. Suomi kannattaa avunantajien yhteisiä raportointikäytäntöjä.

5.3 Suomi myöntää ainakin 30% YK:n humanitaarisille järjestöille myönnettävistä avustuksista yleisrahoituksena, humanitaarisen rahoituksen korkean tason paneelin suosituksen mukaisesti.

5.4 Suomi jatkaa YK:n hätäapurahaston (CERF) tukemista merkittäväällä tasolla.

5.5 Suomi selvittää mahdollisuutta kehittää suomalaiselle yrityssectorille tarkoitettu rahoitusmekanismi, joka tukisi suomalaisten yritysten ja järjestöjen potentiaalia toimia ja luoda uusia kumppanuuksia hauraissa valtioissa, mukaan lukien julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet.

5.6 Suomi kannustaa humanitaarisia järjestöjä ja kumppaneita lisäämään mahdollisuuksien mukaan käteisavutusten käyttöä tavara-avun sijaan.

Ulkoasiainministeriö
Humanitaarisen avun ja politiikan yksikkö
PL 512
00023 VALTIONEUVOSTO
SUOMI
Sähköposti: KEO-70@formin.fi
formin.finland.fi

MINISTRY FOR FOREIGN
AFFAIRS OF FINLAND